

ОЗНАКИ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЗОВНІШНІХ РИНКАХ

©2023 КУЗЬМИНЧУК Н. В., ЛЯШЕВСЬКА В. І., ЄВДОКІМОВА А. С.

УДК 658.15
JEL: L26; L53

Кузьминчук Н. В., Ляшевська В. І., Євдокімова А. С. Ознаки суб'єктів підприємницької діяльності на зовнішніх ринках

Метою статті є дослідження сутності та ознак підприємницької діяльності з метою кращого розуміння принципів та факторів, що визначають успішність підприємництва та його роль в економіці країни. За допомогою систематизації та аналізу наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених було розглянуто визначення поняття «підприємницька діяльність» залежно від напрямку дослідження кожного вченого. У результаті дослідження було виділено три основні групи визначення поняття «підприємницька діяльність»: ризикова діяльність, що має на меті отримання прибутку; особливий вид суспільних відносин; інноваційна діяльність, що має на меті отримання прибутку. У статті описано основні суб'єкти підприємницької діяльності, проведено ідентифікацію ключових характеристик кожного типу суб'єкта, що визначає його роль, функції, цілі та напрями реалізації діяльності. Проаналізовано розмір, форми власності, галузеву спрямованість та інші ключові параметри підприємницьких суб'єктів. Наведено характерні ознаки та критерії, що роблять конкретний вид господарської діяльності саме підприємницькою. Визначено стратегічні рішення щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства. Дослідження сутності та ознак підприємницької діяльності має великий потенціал для розширення знань у галузі економіки та підприємництва, які можуть фокусуватися на вивченні взаємозв'язку між рівнем підприємництва та економічним розвитком країни чи регіону; аналізі внеску підприємств у створення робочих місць, збільшення обсягів виробництва та підвищення конкурентоспроможності; дослідженні ефективності політики і програм, спрямованих на підтримку малих і середніх підприємств, визначаючи, які заходи є найбільш успішними у стимулюванні розвитку цього сектора. Дослідження ознак суб'єктів підприємницької діяльності може допомогти у формулюванні політики, спрямованої на підтримку та розвиток підприємництва, а також у вивченні його впливу на економіку та суспільство, у наданні рекомендацій та визначенні стратегій для підтримки та розвитку суб'єктів підприємницької діяльності з метою сприяння економічному та соціальному розвитку.

Ключові слова: підприємницька діяльність, підприємець, економіка, суб'єкт господарської діяльності.

Табл.: 1. Бібл.: 16.

Кузьминчук Наталія Валеріївна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: nkuzminchuk@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9844-3429>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/AAL-5531-2020>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57196376357>

Ляшевська Вікторія Іванівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: v.i.liashevska@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6520-3632>

Євдокімова Анастасія Сергіївна – студентка, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: nastia.mironova14@gmail.com

UDC 658.15

JEL: L26; L53

Kuzmynchuk N. V., Liashevska V. I., Yevdokimova A. S. The Characteristics of Entrepreneurial Entities in Foreign Markets

The aim of the article is to study the essence and features of entrepreneurial activity in order to better understand the principles and factors that determine the success of entrepreneurship and its role in the country's economy. With the help of systematization and analysis of scientific works of domestic and foreign scientists, the definition of the concept of «entrepreneurial activity» is considered, depending on the direction of research of each scholar. As a result of the study, three main groups of definition of the concept of «entrepreneurial activity» have been allocated: risky activity aimed at making a profit; special kind of social relations; innovative activity aimed at making a profit. The article describes the main entities of entrepreneurial activity, identifies the key characteristics of each type of entity, determining its role, functions, goals and directions of implementation of activity. The size, forms of ownership, sectoral orientation and other key parameters of entrepreneurial entities are analyzed. The characteristic features and criteria that make a particular type of economic activity directly entrepreneurial are presented. Strategic decisions to increase the competitiveness of enterprise are identified. The study of the essence and features of entrepreneurial activity has great potential for expanding knowledge in the field of economics and entrepreneurship, which can focus on studying the relationship between the level of entrepreneurship and the economic development of a country or region; analysis of the contribution of entrepreneurs to job creation, increase in production and increased competitiveness; examining the effectiveness of policies and programs aimed at supporting small and medium-sized enterprises, determining which measures are most successful in stimulating the development of this sector. The study of the characteristics of entrepreneurial entities can help in the formulation of policies aimed at supporting and developing entrepreneurship, as well as in studying its impact on the economy and society, in providing recommendations and identifying strategies for the support and development of entrepreneurial entities in order to promote economic and social development.

Keywords: entrepreneurial activity, entrepreneur, economy, economic entity.

Tabl.: 1. Bibl.: 16.

Kuzmynchuk Nataliia V. – D. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Department of Marketing, Management and Entrepreneurship, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: nkuzminchuk@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9844-3429>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/AAL-5531-2020>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57196376357>

Liashevska Viktoriia I. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Marketing, Management and Entrepreneurship, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: v.i.liashevska@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6520-3632>

Yevdokimova Anastasia S. – Student, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: nastia.mironova14@gmail.com

В умовах глобалізації основною формою підприємницької діяльності залишається торгівля. Вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на економічне зростання країни безпосередньо залежить від процесу глобалізації та є важливими частинами функціонування національної економіки. Підприємницька діяльність має враховувати свої конкурентні переваги, які допомагають фірмі ефективно розвиватися на зовнішньому та внутрішньому ринках. Вплив деяких факторів на економічне зростання національної економіки різних країн збільшується кожного року, проте механізм цього впливу в різних групах світових економік є доволі суперечливим.

Сприяння стабільності та розвитку економіки України є основним завданням і метою державного регулювання підприємницької діяльності в країні. Її роль полягає у впливі на розвиток і стабілізацію економіки завдяки отриманню доходу від власності та підприємницької діяльності у вигляді податків. Тобто, найважливішим завданням для досягнення стійкого положення національного ринку країни є використання всіх важелів економічної політики, механізмів податкового та неподаткового регулювання підприємницької діяльності та валютно-фінансових засобів і прийомів.

На даному етапі розвитку роль і значення зовнішньоекономічної діяльності для національної економіки країни значною мірою залежить від конкурентних переваг вітчизняних підприємств на національному ринку. Зміни, поява нових законів і реформи стосуються майже всіх сфер життя: виробництва та науки, освіти, торгівлі та економіки. Як результат, торговельна діяльність підприємства стає більш значущою та актуальною, що привертає увагу більшості галузевих відомств, окремих підприємств та об'єднань. Малі та середні підприємства, а також великі організації є активними суб'єктами підприємницької діяльності в більшості розвинених країн. Вихід на національний ринок для підприємств є першочерговим завданням.

Під підприємницькою діяльністю розуміють сукупність дій і операцій, спрямованих на створення й управління підприємством чи бізнесом з метою отримання прибутку. Це може включати в себе різноманітні аспекти, такі як розробка бізнес-ідеї, організація виробництва, здійснення торговельно-економічної діяльності, маркетинг, фінансове управління та прийняття рішень. Згідно зі ст. 42 Господарського кодексу України підприємництво – «це безпосередня само-

стійна, систематична, на власний ризик діяльність з виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг з метою отримання прибутку, яка здійснюється фізичними та юридичними особами, зареєстрованими як суб'єкти підприємницької діяльності у порядку, встановленому законом» [1].

У науковій літературі існує велика кількість досліджень підприємницької діяльності – як вітчизняних, так і зарубіжних авторів, серед яких: Дядін А., Малік М., Шпикуляк О., Варналій З., Дзюбик С., Ривак О., Опришко В., Шульженко Ф., Купчак Б., Живко З., Сміт А., Сей Ж.-Б., Кантільйон Р., Селіванов В., Хизрич Р., Спасибо-Фатеева І., Ляшевська В. І., Євтушенко В. А., Копитцова О. С., Пітерс М. та інші. Проте цей напрям діяльності потребує подальших досліджень, розробки комплексних підходів до вивчення та перспектив розвитку.

За результатами проведеного дослідження визначень науковців змісту поняття «підприємницька діяльність» слід зазначити, що в науковій літературі не існує єдиного чіткого визначення суті цього поняття.

Проаналізувавши існуючі визначення науковців, можна виділити три основні напрямки, за якими розподіляються їх думки. Підприємницьку діяльність підприємств розуміють як:

- 1) ризиковану діяльність, що має на меті отримання прибутку;
- 2) особливий вид суспільних відносин у сфері господарювання;
- 3) інноваційну діяльність, що має на меті отримання прибутку.

Розподіл визначень науковцями суті поняття «підприємницька діяльність» наведено в *табл. 1*.

До першого напрямку можна віднести визначення таких вчених, як Сміт А., Кантільйон Р., Дзюбик С., Ривак О., Опришко В., Шульженко Ф. і Селіванов В. Головною особливістю цих визначень є те, що основою поняття «підприємницька діяльність» виступає ризикована діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання. Тобто ці автори розуміють підприємницьку діяльність як діяльність на власний страх і ризик та майнову відповідальність, де підприємець бере на себе відповідальність за результати виробництва вкладеними коштами, затратами часу і праці, діловою репутацією та своїм майбутнім прибутком, але реалізуючи свої власні інтереси, він водночас сприяє ефективному задоволенню потреб суспільства та ринковим перетворенням у державі з

Визначення суті поняття «підприємницька діяльність»

Група	Визначення	Автор(-и), джерело
1. Ризикована діяльність, що має на меті отримання прибутку	Реалізація ризикованих ідей за допомогою вкладання власного капіталу, планування, організації виробництва, розпорядження результатами своєї роботи та отримання прибутку (тобто компенсація власного ризику)	Сміт А. [2]
	Діяльність з виробництва в тому чи іншому вигляді, де підприємець – це людина, яка бере на себе ризик, що пов'язаний із організацією нового підприємства чи з розробкою нової ідеї, нової продукції чи нового виду послуг, які пропонуються суспільству	Кантільон Р. [3]
	Самостійна, ініціативна, постійна діяльність у сфері виробництва, надання послуг і товарів, що здійснюється на власний страх і ризик з метою отримання прибутку	Дзюбик С., Ривак О. [4]
	Поняття «підприємницька діяльність» найчастіше зводиться до такого: самостійна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку	Опришко В., Шутьженко Ф. [5]
	Не будь-яка корисна для суспільства діяльність з виробництва продукції, надання послуг, а лише та, що характеризується такими основними ознаками: економічна самостійність та автономна воля її суб'єктів; ініціативність; творчий новаторський характер; систематичність; здійснюється на власний ризик і під власну повну майнову відповідальність; здійснюється з метою одержання прибутку; є правомірною	Селіванов В. [6]
2. Особливий вид суспільних відносин у сфері господарювання	Особливий тип суспільних відносин стосовно виробництва, розподілу та привласнення благ і послуг, у процесі чого підприємець за умови повної свободи дій раціонально поєднує (комбінує) фактори виробництва на інноваційній основі та бере на себе відповідальність за результати виробництва вкладеними коштами, затратами часу і праці, діловою репутацією та своїм майбутнім прибутком. Але реалізуючи свої власні інтереси, він водночас сприяє ефективному задоволенню потреб суспільства та ринковим перетворенням у державі	Купчак Б. [7]
	Усі підходи до визначення підприємництва та розуміння його суті найкраще поєднуються у трактуванні його як суспільного явища-феномену, що матеріалізується в просторі та часі	Живко З. [8]
	Це процес створення чогось нового, що володіє цінністю; процес, який поглинає час і сили, який передбачає прийняття на себе фінансової, моральної та соціальної відповідальності; процес, який приносить саме грошовий дохід та особисте задоволення досягнутим	Хизрич Р., Пітерс М. [9]
3. Інноваційна, що має на меті отримання прибутку	Система господарювання, заснована на ризиковій, інноваційній діяльності, метою якої є отримання підприємницького доходу та яка зачіпає або весь процес відтворення, або окремі його стадії (виробництво, розподіл, обмін і споживання); ініціативна, самостійна, здійснювана на свій ризик, під майнову відповідальність діяльність громадян, фізичних та юридичних осіб	Дядін А. [10], Малік М., Шпикуляк О. [11]
	Самостійна (за рахунок власних коштів) систематична інноваційна діяльність громадян-підприємців і малих підприємств на власний ризик з метою отримання підприємницького доходу (надприбутку)	Варналія З. [12]

Джерело: систематизовано авторами.

метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

У другій групі більше уваги приділено підприємницькій діяльності як особливому виду суспільних відносин у сфері господарювання. За думкою Купчак Б., Живко З., Хизрича Р. і Пітерса М., підприємницька діяльність – це одна із основних форм суспільних відносин з питань виробництва товарів і послуг, в якій підприємець приймає на себе не тільки фі-

нансову відповідальність, а й моральну та соціальну, що матеріалізується в просторі й часі.

На думку Варналія З., Дядіна А., Маліка М. і Шпикуляка О., підприємницька діяльність є не тільки ризикованою діяльністю, а й більш інноваційною. Тобто для підприємницької діяльності характерним є інноваційний характер діяльності особи, що передбачає отримання прибутку від її реалізації, який пов'язаний з організацією нового підприємства чи з

розробкою нової ідеї, нової продукції чи нового виду послуг.

Отже, після проведеного аналізу, узагальнюючи думки науковців та доповнюючи власними, пропонуємо авторське розуміння підприємницької діяльності.

Підприємницька діяльність – це діяльність суб'єктів господарської діяльності України, пов'язана зі створенням, управлінням і розвитком підприємства з метою отримання прибутку. Основні риси підприємницької діяльності включають ризик, інновації, організаційні та управлінські навички, а також відповідальність за прийняття рішень та ефективне використання ресурсів.

Суб'єктами підприємницької діяльності (підприємцями) можуть бути, зокрема, громадяни України, інших держав, особи без громадянства, не обмежені законом у правоздатності або дієздатності, крім категорій громадян, зазначених у ст. 2 Закону України «Про підприємництво» № 698-ХІІ (698-12), зайняття підприємницькою діяльністю для яких не допускається [13].

Як і в будь-якому напрямі діяльності, у підприємницькій діяльності існує своє коло суб'єктів, до яких належать:

1. **Фізична особа – підприємець** – це суб'єкт господарювання (фізична особа), яка володіє, користується та розпоряджається своїм майном для здійснення підприємницької діяльності, є єдиним власником і керівником свого підприємства, має обмежені можливості залучення зовнішнього капіталу, має зобов'язання перед державою, пов'язані зі сплатою податків та інших обов'язкових платежів. Вони не обов'язково мають створювати юридичні особи, а можуть діяти в рамках індивідуальної підприємницької діяльності.

2. **Юридичні особи** – такі структури, як товариства, корпорації, об'єднання та інші організаційні форми, створені для проведення підприємницької діяльності, які мають права та обов'язки, що визначаються законом, і можуть володіти майном, укладати угоди та брати на себе зобов'язання від свого імені. Можуть реалізовувати свою діяльність у вигляді акціонерних товариств, товариств з обмеженою відповідальністю, відкритих і закритих акціонерних товариств, командних товариств, філій та представництв та інших. Юридичні особи мають свій власний правовий статус, окремий від їхніх засновників чи учасників, і кожен тип юридичної особи має свої особливості та правову відповідальність, які необхідно враховувати при їх створенні та управлінні.

3. **Кооперативи** – це об'єднання фізичних чи юридичних осіб для спільної підприємницької діяльності, є формою організації, в якій група осіб об'єднується для досягнення спільної мети чи задоволення спільних потреб і базуються на принципах

взаємодопомоги, самоуправління та співвласності. Кооперативна підприємницька діяльність може приймати різні форми, такі як сільськогосподарські кооперативи, споживчі кооперативи, кредитні кооперативи, житлові кооперативи тощо. Ця форма організації дозволяє людям об'єднуватися для вирішення спільних економічних, соціальних чи культурних викликів, забезпечуючи при цьому рівність і справедливість у роботі та прибутку.

4. **Спільні підприємства** – це форма підприємницької діяльності, де дві або більше сторін об'єднують свої ресурси та зусилля для спільного ведення бізнесу та поділу його результатів, тобто базуються на спільному капіталі іноземних і національних суб'єктів господарювання. Є однією із форм довготривалого економічного, наукового, технічного співробітництва, що ґрунтується на об'єднанні спільних інтересів. Спільні підприємства можуть бути утворені на тимчасових або постійних засадах і мають своєрідні характеристики та переваги. Спільні підприємства можуть допомагати компаніям збільшувати ресурси, розподіляти ризики та спільно досягати стратегічних цілей. Умови та структура спільного підприємства визначаються угодою між учасниками та враховують конкретні потреби та обставини кожної сторони.

5. **Державні підприємства** – це підприємства, які знаходяться у власності держави, діють чи перебувають під її контролем і ведуть господарську діяльність з метою досягнення соціально-економічних цілей. Вони можуть виконувати різноманітні функції та діяти в різних галузях, включно з економікою, транспортом, енергетикою, комунікаціями, освітою та іншими. У кожній країні державні підприємства можуть мати різні структури та функції залежно від політичних, економічних і соціальних умов. Державні підприємства використовуються країнами як інструмент для здійснення контролю над стратегічно важливими галузями, економічним розвитком і регулюванням ключових секторів.

6. **Інвестиційні фонди та банки** – це фінансові інституції, які здійснюють інвестиції в підприємства або надають їм фінансову підтримку. Інвестиційні фонди та банки є двома різними видами фінансових установ, кожен з яких виконує свої унікальні функції у сфері фінансів та інвестицій. Тобто інвестиційні фонди зазвичай створюються для збору коштів від інвесторів з метою інвестування цих коштів у різноманітні фінансові інструменти, такі як акції, облігації, нерухомість, сировинні товари тощо. А банки, своєю чергою, виконують ряд різноманітних функцій, включно з прийманням депозитів, наданням кредитів, обслуговуванням платежів, веденням рахунків тощо. Інвестиційні фонди та банки відіграють ключову роль у фінансовій системі, забезпечуючи різноманітні фінансові послуги та інвестиційні можливості для індивідуальних і корпоративних клієнтів.

Ці суб'єкти можуть діяти в різних секторах економіки та володіти різноманітними формами власності та організаційними структурами залежно від правового середовища та специфіки конкретного бізнесу.

Як уже було зазначено вище, основними ознаками підприємницької діяльності є самостійність, інноваційність, ініціативність, системність, ризикованість, досягнення економічних і соціальних цілей та одержання прибутку. Ці ознаки визначають основні риси та характеристики, які роблять певну діяльність підприємницькою.

Під самостійністю розуміють, що суб'єкт підприємницької діяльності самостійно обирає та здійснює підприємництво в будь-якій формі, що визначена законодавством України, майнову самостійність підприємця, що базується на наявності в нього відокремленого власного майна як економічної бази підприємницької діяльності та можливості прийняття рішень у процесі підприємницької діяльності, а саме, визначення напрямку та виду діяльності, організаційно-правової форми та кола засновників. Тобто підприємець володіє самостійністю, коли має можливість самостійно визначати стратегії, плани та вирішувати питання щодо свого бізнесу.

Підприємницька діяльність вимагає виявлення творчих підходів та інновацій для вирішення проблем та задач. Конкурентоспроможність, економічне зростання та інноваційна діяльність тісно пов'язані між собою. Ставка на інновації в сучасних економічних умовах є найбільш перспективним підходом, адже перемогу в конкурентній боротьбі отримують саме ті учасники ринку, які займають активну позицію у використанні інновацій. Саме інновації визначають конкурентні переваги в ринковій боротьбі, реалізація яких дозволяє активно брати участь у формуванні світової економічної системи завдяки досягненню інноваційної конкурентоспроможності на національному рівні [14].

Ініціативність у підприємницькій діяльності відіграє важливу роль і є ключовою якістю в цьому напрямку. Ця ознака передбачає добровільний характер провадження підприємництва, визначає здатність брати на себе відповідальність, виявляти творчий підхід та діяти активно для досягнення поставлених цілей. Ініціативність пов'язана з прийняттям нестандартних рішень щодо розв'язання проблем, які виникають постійно в підприємницькій діяльності, включає гнучкість у вирішенні завдань і здатність адаптуватися до змін у бізнес-середовищі, дозволяє ефективно реагувати на виклики, впроваджувати новаторські рішення та розвивати свій бізнес у мінливого середовищі та вирішувати форму підприємництва.

Коли мова йде про системність чи систематичність, мають на увазі те, що діяльність повинна бути повторюваною при її здійсненні. Тобто це можли-

вість «регулярно, професійно та постійно» здійснювати підприємницьку діяльність не менше, ніж три рази протягом календарного року. Ця ознака важлива для досягнення ефективності, стабільності та успіху в сучасному бізнес-середовищі. Підприємець використовує систематичний підхід до планування своєї діяльності, розробляючи конкретні цілі, стратегії та плани дій для досягнення поставлених завдань, встановлює систему контролю за виробничими процесами, фінансовою діяльністю та іншими аспектами бізнесу для своєчасного виявлення та виправлення відхилень. Цей критерій переважно використовується для відокремлення підприємницької діяльності від епізодичної діяльності у сфері господарювання.

Оскільки критерій ризикованості є невід'ємною частиною підприємницької діяльності, розглянемо його більш детально. Вихід на ринок обумовлює зіткнення з різноманітними видами ризиків: операційні, правові, економічні, фінансові, інвестиційні, комерційні, виробничі, кредитні, інноваційні, валютні та інші. Ризик означає ймовірність того, що нова ідея може мати успіх на ринку чи, навпаки, бути зовсім неприйнятною, внаслідок чого підприємець може зазнати збитків. Тобто, підприємницька діяльність – це діяльність на власний страх і ризик, несення та прийняття суб'єктом підприємництва всіх імовірних негативних наслідків своєї діяльності та збитків. У зв'язку з цим необхідно вживати відповідні заходи з метою відвернення, попередження, запобігання або ж усунення несприятливих наслідків. Управління ризиками важливо для підприємців, і вони часто використовують такі стратегії, як страхування, диверсифікація, SWOT-аналіз (аналіз сильних і слабких сторін, можливостей і загроз) та інші – для зменшення впливу ризиків на їх діяльність. Ризикованість є необхідною складовою успішної підприємницької діяльності, і вміння керувати ризиками стає ключовим аспектом успіху підприємця.

Питання ризикованості бізнесу вирішуються шляхом прийняття стратегічних рішень щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства:

- ✦ стабілізація фінансового становища (використовувати методи, що вказують на рівень фінансово-господарської діяльності компанії);
- ✦ активізація інноваційної діяльності та впровадження нових наукових досягнень для підвищення конкурентоспроможності;
- ✦ захист конкурентних позицій і збереження зайнятої ринкової позиції;
- ✦ сегментація ринку за для зміцнення конкурентних позицій [15].

Під досягненням соціальних і економічних цілей та отриманням прибутку розуміють завдання для підприємців, які прагнуть не лише отримувати прибуток, але й впливати на соціальне оточення та сприяти розвитку суспільства, прагнення суспільного ви-

знання, бажання знайти провідну позицію на ринку. Досягнення економічних і соціальних результатів у підприємницькій діяльності вимагає збалансованого підходу, врахування інтересів різних зацікавлених сторін та визнання того, що бізнес може і повинен вносити позитивний вклад у суспільство.

Отримання прибутку є однією із основних цілей підприємницької діяльності. Підприємець вкладає ресурси, час та енергію в розвиток свого бізнесу з метою отримання фінансового успіху. Діяльність вважається підприємницькою тільки якщо має на меті отримання прибутку в результаті ведення своєї діяльності. Навіть якщо прибуток не отриманий, незважаючи на спрямування діяльності на його отримання, це не може бути причиною виключення цієї діяльності як підприємницької. Тобто мета отримання доходу від своєї діяльності є головною, але не єдиною. Окрім отримання прибутку, підприємці можуть бути сконцентровані на досягненні економічних і соціальних результатів, наприклад благодійність. Але все ж таки отримання прибутку є ознакою безпосередньо підприємницької діяльності, що відрізняє її від інших видів господарської діяльності. Своєю чергою, вчена І. Спасибо-Фатеева в контексті дослідження системи юридичних осіб пропонує розмежовувати поняття «підприємницька діяльність» (в основу ставиться критерій мети отримання прибутку) та «комерційна діяльність» (в основу ставиться критерій сфери діяльності) і зауважує, що розмежування цих понять дасть змогу уникнути суперечностей щодо здійснення непідприємницькими товариствами підприємницької діяльності та заборони розподілу прибутку між учасниками деяких підприємницьких товариств [16].

ВИСНОВКИ

Підприємницька діяльність є важливим елементом економічного розвитку суспільства. Її сутність полягає в організації та управлінні підприємствами з метою виробництва товарів чи надання послуг для отримання прибутку. Основною метою підприємницької діяльності є отримання прибутку. Підприємець ризикує вкладеними ресурсами з метою отримання фінансової винагороди. Підприємець може стикатися з невизначеністю ринкових умов, змінами у споживчому попиті та іншими небезпеками, які можуть вплинути на його успішність, що передбачає здатність до ініціативи та творчості, пошуку нових ідей, рішень і можливостей для розвитку бізнесу. Саме тому підприємницька діяльність відіграє важливу роль у створенні нових робочих місць, розвитку економіки та стимулюванні інновацій. Вона вимагає від підприємців не лише фінансового ризику, але і певного набору навичок та якостей для успішного управління підприємством. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#n2582>
2. Деліні М. М. Соціально-економічна складова підприємництва. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип. 12-1. С. 117–120. URL: http://bses.in.ua/journals/2016/12-1_2016/27.pdf
3. Основи менеджменту : конспект лекцій / укл. Т. В. Лазоренко, С. О. Пермінова. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2016. 166 с. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/41193/1/Managment.pdf>
4. Параманов Д. Ю. Про поняття підприємницької діяльності: адміністративний аспект. *Юридична наука*. 2020. № 7. С. 119–127. DOI: <https://doi.org/10.32844/10.32844/2222-5374-2020-109-7.16>
5. Підприємництво та комерціалізація інновацій : конспект лекцій / розроб. І. В. Гончарова Харків : ХНЕУ ім. С. М. Семена Кузнеця, 2016. 151 с. URL: <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/kons.pdf>
6. Ісаков М. Г. Поняття та ознаки підприємництва як об'єкта державного контролю. *Форум права*. 2011. № 4. С. 332–339. URL: <https://globus.ua/press/publ/item-37>
7. Купчак Б. Підприємництво: суть та умови здійснення. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. № 21.2. С. 243–249.
8. Живко З. Підходи до тлумачення понять «підприємництво» та «підприємницька діяльність» через призму функцій економічної системи. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2012. № 9. С. 31–34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2012_9_9
9. Yadav M. P. Model of Entrepreneurial Success: A Review and Research Agenda. *Journal of Advanced Academic Research*. 2015. Vol 2. No. 1. P. 40–58. DOI: <https://doi.org/10.3126/jaar.v2i1.16596>
10. Дядін А. Дефініція категорії «підприємницька діяльність». *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2017. № 1. С. 62–72. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2017_1_8
11. Малік М., Шпикуляк О. Розвиток підприємництва в аграрному секторі економіки. *Економіка АПК*. 2006. № 4. С. 3–10.
12. Витяганець І. М. Формування та реалізація потенціалу малого підприємництва в Україні : кваліфікаційна (магістерська) робота. Вінниця : ДНУ ім. Василя Стуса, 2022. URL: <https://jarch.donnu.edu.ua/article/view/13338/13246>
13. Закон України «Про підприємництво»: від 07.02.1998. № 698-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text>
14. Позняк С. В. Інновації як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємств. *Ефективна економіка*. 2015. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4614>
15. Ляшевська В. І., Євтушенко В. А., Копитцова О. С. Планування зовнішньоекономічної діяльності як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємств на світовому ринку. *Бізнес Інформ*. 2021. № 6. С. 38–43. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-6-38-43>

16. Зеліско А. Підприємницькі юридичні особи приватного права: термінологічний аналіз. *Цивільне право і процес*. 2016. № 4. С. 19–24. URL: <http://www.pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/04/4.pdf>

REFERENCES

- Diadin, A. "Definiitsiia katehorii «pidpriemnytska diialnist»" [Definition of the Category «Entrepreneurial Activity»]. *Ekonomichna stratehiia i perspektyvy rozvytku sfery torhivli ta posluh*, no. 1 (2017): 62-72. http://nbuv.gov.ua/UJRN/esrprst_2017_1_8
- Dielini, M. M. "Sotsialno-ekonomichna skladova pidpriemnytstva" [Socio-Economic Component of Entrepreneurship]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, iss. 12-1 (2016): 117-120. http://bses.in.ua/journals/2016/12-1_2016/27.pdf
- Isakov, M. H. "Poniattia ta oznaky pidpriemnytstva yak obiekta derzhavnoho kontroliu" [Concept and Features of Entrepreneurship as an Object of State Control]. *Forum prava*, no. 4 (2011): 332-339. <https://globus.ua/press/publ/item-37>
- Kupchak, B. "Pidpriemnytstvo: sut ta umovy zdiisnennia" [Enterprise: Essence and Terms of Realization]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 21.2 (2011): 243-249. [Legal Act of Ukraine] (1998). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2003). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#n2582>
- Lazorenko, T.V., and Perminova, S.O. "Osnovy menedzhmentu : konspekt lektsii" [Fundamentals of Management: Lecture Notes]. Kyiv : KPI im. Ihoria Sikorskoho, 2016. <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/41193/1/Managment.pdf>
- Liashevska, V. I., Yevtushenko, V. A., and Kopyttsova, O. S. "Planuvannia zovnishnyoekonomichnoi diialnosti yak faktor pidvyshchennia konkurentospromozhnosti pidpriemstv na svitovomu rynku" [Planning of Foreign Economic Activity as a Factor in Increasing the Competitiveness of Enterprises in the World Market]. *Biznes Inform*, no. 6 (2021): 38-43. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-6-38-43>
- Malik, M., and Shpykuliak, O. "Rozvytok pidpriemnytstva v ahrarnomu sektori ekonomiky" [Development of Entrepreneurship in the Agrarian Sector of the Economy]. *Ekonomika APK*, no. 4 (2006): 3-10.
- "Pidpriemnytstvo ta komertsializatsiia innovatsii : konspekt lektsii" [Entrepreneurship and Commercialization of Innovations: Lecture Notes]. Kharkiv : KhNEU im. Semena Kuznetsia, 2016. <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/kons.pdf>
- Paramanov, D. Yu. "Pro poniattia pidpriemnytskoi diialnosti: administratyvnyi aspekt" [About the Concept of Entrepreneurial Activity: Administrative Aspect]. *Yurydychna nauka*, no. 7 (2020): 119-127. DOI: <https://doi.org/10.32844/10.32844/2222-5374-2020-109-7.16>
- Pozniak, S. V. "Innovatsii iak faktor pidvyshchennia konkurentospromozhnosti pidpriemstv" [Innovation as a Factor of Competitiveness Enterprises]. *Efektivna ekonomika*, no. 10 (2015). <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4614>
- Vytiahaneets, I. M. "Formuvannia ta realizatsiia potentsialu maloho pidpriemnytstva v Ukraini : kvalifikatsiina (mahisterska) robota" [Formation and Implementation of the Potential of Small Entrepreneurship in Ukraine: Qualification (Master's) Thesis]. Vinnytsia : DNU im. Vasylia Stusa, 2022. <https://jarch.donnu.edu.ua/article/view/13338/13246>
- Yadav, M. P. "Model of Entrepreneurial Success: A Review and Research Agenda". *Journal of Advanced Academic Research*, vol. 2, no. 1 (2015): 40-58. DOI: <https://doi.org/10.3126/jaar.v2i1.16596>
- Zelisko, A. "Pidpriemnytski yurydychni osoby pryvatnoho prava: terminolohichni analiz" [Entrepreneurial Legal Entities Under Private Law: Terminological Analysis]. *Tsyvilne pravo i protses*, no. 4 (2016): 19-24. <http://www.pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/04/4.pdf>
- Zhyvko, Z. "Pidkhody do tlumachennia poniat «pidpriemnytstvo» ta «pidpriemnytska diialnist» cherez pryzmu funktsii ekonomichnoi systemy" [Approaches to the Interpretation of the Concepts of "Entrepreneurship" and "Entrepreneurial Activity" through the Prism of the Functions of the Economic System]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava*, no. 9 (2012): 31-34. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2012_9_9